

HIVATALOS FEJLESZTÉSI SEGÉLYEK ÉS MENEKÜLTEK A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN

SZENT-IVÁNYI BALÁZS - TÉTÉNYI ANDRÁS

2015-ben az Európai Unióban menekült státuszért folyamodók száma minden korábbi adatot megdöntött, és az Eurostat [2016] adatai alapján elérte az 1,2 millió főt. A V4 országok – érzelve a probléma súlyát – arra az álláspontra helyezkedtek, hogy alapvetően magasabb összegű hivatalos fejlesztési segéllyel kell kezelni a helyzetet a küldő országokban. A tanulmány célja, hogy bemutassa a hivatalos fejlesztési segélyek és a nemzetközi migráció közötti kapcsolatot a szakirodalom ismertetésén keresztül, valamint megvizsgálja, hogy a V4 országok hivatalos fejlesztési támogatásait milyen arányban juttatták el eddig olyan országokba, amelyekből a legnagyobb számú menekült érkezett.

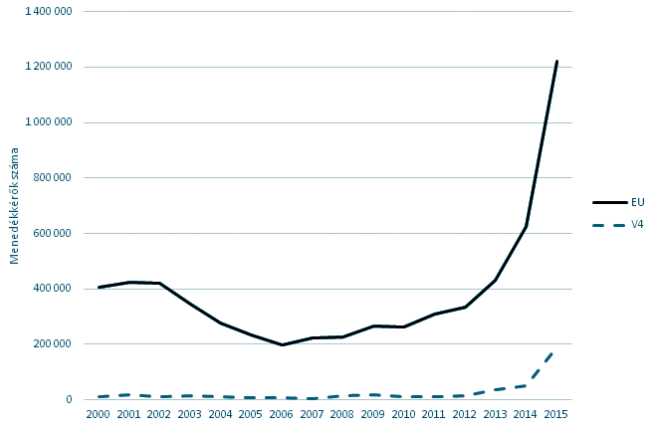
1. BEVEZETÉS

Az Európai Unióban (EU) 2015-ben leadott menedékkérelmek száma minden korábbi értéket felülmúlt: összesen 1 221 310 menedékkérelmet regisztráltak az EU tagállamai [Eurostat 2016]. Míg a 2000-es évek első évtizedében az EU-ba érkező menedékkérők száma viszonylag stabil volt (lásd 1. ábra), addig 2010 után ez a szám jelentős növekedésnek indult: 2015-ben a menedékkérők száma a 2010-es adat 4,6-szorosára nőtt. A legújabb menekülthullám nyomán azonban nemcsak a tradicionálisan célországnak tekinthető nyugat-európai országokban növekedett meg a menedékkérők száma, hanem a 2004-ben csatlakozó visegrádi országokban is (lásd 1. ábra). Míg a 2000-es évek első évtizedében a V4 országaiban körülbelül évente átlagosan 12 000 menedékkérőt regisztráltak, ez a szám 2015-re elérte a 189 000-et.

A menedékkérők „igazságos újraosztása” az EU országai között nem új keletű elgondolás. Németországnak 1993-ig az összes EU-n belül leadott menedékkérelemnek az 50-75 százalékát kellett elbírálnia, amely 2000-re 17 százalékra csökkent, a dublini és a schengeni megállapodásoknak köszönhetően [Böcker–Havinga 1998; Lavenex 2001a]. A dublini megállapodás értelmében annak az országnak kell elbírálnia a menedékkérelmet, ahol az benyújtásra került, ennek pedig a menekültek EU tagállamok közti egyenlőbb eloszlása lett az eredménye [Lavenex 2001b]. Az egyenlőbb elosztás ellenére az 1990-es években még jelentős különbségek voltak megfigyelhetők az egyes EU tagállamok között abban, hogy a beérkező menekültek milyen feltételekkel szembesülnek. Ennek orvoslása érdekében az amszterdami szerződés célul tűzte ki a közös, uniós szintű menekültpolitikát, amely végül 2015 nyarán vált teljessé az Európai Parlament és a

Tanács 2013/32/EU,¹ 2011/95/EU,² 2013/33/EU,³ valamint a 604/2013/EU⁴ irányelveinek és döntéseinek életbe lépésével.

1. ábra: Menedékkérők száma az EU-ban és a V4 országokban (2000-2015)

Forrás: Eurostat [2016]

A 2015-ben számottevően megnövekedett menekültkérelmek miatt újra napirendre került az EU-n belül a menedékkérők újraosztása, amelyre egy erősen vitatott terv készült (ezt többek között Csehország, Magyarország és Szlovákia sem szavazta meg). A terv keretei között 120 000 menekültet, vagyis a 2015-ben érkezett menekültek kevesebb, mint 10 százalékát osztanák szét az egyes EU-s tagországok között. Eszerint például Magyarországnak két év alatt mindössze 2000 menekültet kell befogadnia [Portfolio 2015]. A V4 országok vezetői közös nyilatkozatot adtak ki 2015 szeptemberében, amelyben kijelentették, hogy nem a menekültek újraosztásával lehet megoldani a válságot, hanem több fejlesztési segítyt kell folyósítani a küldő országoknak, és a probléma gyökereit kell kezelni [Visegrad Group 2015].

Jelen tanulmány azt vizsgálja, hogy helyes-e a V4-ek érvelése. Vajon a szakirodalom alapján, megállja-e a helyét az az állítás, hogy a fejlesztési segítyek révén csökkenthető az adott kedvezményezett országból kiáramló menekültek vagy migránsok száma. Másrészt a tanulmány azt is

1 Asylum Procedures Directive, avagy a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról.

2 Qualifications Directive, avagy a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról.

3 Reception Conditions Directive, avagy a nemzetközi védelmet kérmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról.

4 Dublin 3, avagy egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról.

elemzi, hogy a V4 országok vajon eddig a retorikájuknak megfelelően viselkedtek-e, azaz tényleg azokat az országokat részesítették-e fejlesztési támogatásokban 2008 és 2014 között, ahonnan menekültek érkeztek hozzájuk. A tanulmány második szakasza röviden áttekinti a menekültek célország-választását meghatározó tényezőket, a harmadik pedig a segélyek és a migráció közti összefüggéseket vizsgálja a szakirodalom alapján és a visegrádi országok esetén, egyszerű korrelációs módszereket felhasználva. A negyedik szakasz levonja a következtetéseket.

2. A MENEKÜLTEK CÉLORSZÁG-VÁLASZTÁSA

A menekültek célország-választását számtalan tényező befolyásolja. Böcker és Havinga [1998] 1985 és 1994 közötti adatokat vizsgálva azt igyekeztek meghatározni, hogy melyek a legfontosabb EU-s célországok a menekültek számára. A tanulmány alapján a menekültekre befolyással van a gyarmati múlt, a beszélt nyelvek (mind a menekültek, mind pedig a célország részéről), a történelmi kapcsolatok (pl. Lengyelország és Németország esetében), valamint a menekültügyi törvények szigorja. Thielemann [2003] 20 OECD célországot vizsgált meg az 1985-1999 közötti időszakban, és arra a következtetésre jutott, hogy a magas munkanélküliségi ráta, valamint a szigorú bevándorlási szabályok negatívan befolyásolják a menekültek számát; míg az egyéb bevándorlók aránya a lakosságon belül és a célország által nyújtott fejlesztési segélyek nagysága pozitívan. Érdekessége az elemzésnek, hogy sem a földrajzi távolság, sem pedig a GDP növekedési üteme nem volt szignifikáns.

Neumayer [2004] 1980 és 1999 közötti adatokat és 125 küldő országot vizsgált meg az elemzése során. Az eredményei szerint a menekülteket pozitívan befolyásolja a célország egy főre eső GDP-je, de a GDP növekedési üteme negatív kapcsolatban áll a menedékkérők számával; ezen kívül negatív, de szignifikáns hatással van a menekültekre a jobboldali populizmus megléte a célországban. Pozitív kapcsolat állt fenn a küldő ország és a célország távolsága között, és a korábbi években a célországban az egy főre jutó menekültek számában. Érdekes módon Neumayer modellje nem mutatott ki szignifikáns kapcsolatot a menekültek száma és a célország munkanélkülisége rátája, valamint a szociális juttatások között.

A legátfogóbb és legrészletesebb modell a Moore és Shellman [2007] szerzőpárhoz kötődik, akik 1964 és 1995 közötti adatokra támaszkodva vizsgálták meg, hogy milyen tényezők befolyásolják a menekülteket a célországok kiválasztásában. A korábban ismertetett szerzőkkel ellentétben Moore és Shellman nemcsak a fejlett országokba irányuló menekülthelyzetet elemezték, hanem a dél-dél folyamatokat is bevették az elemzésbe. Az eredményeik alapján a menekültek számát pozitívan befolyásolja a gyarmati múlt, a közös határ, a háborús helyzet, valamint a korábban befogadott menekültek száma, és negatívan az utazás költsége. Érdekes módon a szerzők az adatok alapján nem tudtak szignifikáns kapcsolatot kimutatni a befogadó ország GDP-je, valamint a menekültek száma között. Ez annak is lehet az eredménye, hogy a fejlett és gazdagabb országok többnyire földrajzilag messzebb helyezkednek el a küldő országtól, és az utazás költsége nem teszi lehetővé az ide való betelepülést a menekültek többsége számára. Ugyanez igaz a befogadó ország politikai rendszerére is: a menekülteket nem befolyásolja, hogy mennyire autoriter a befogadó ország. Ami egyértelműen érdekessé teszi Moore és Shellman tanulmányának eredményeit – főleg, ha összehasonlítjuk azokat Neumayer következtetéseivel – az az, hogy akik hosszabb távot tesznek meg a menekültstátusz reményében, azok többségében eleve jobb anyagi

helyzetben vannak, és emiatt lehet igényük olyan tényezőkre, mint a magasabb GDP vagy a politikai szabadságjogok.

Az irodalom eredményeit jól szemléltetik az 1. táblázatban látható adatok is, amelyekből látható, hogy a menedékkérők jobban preferálták az EU gazdagabb nyugati és északi országait, azonban a gyarmati múlt, a közös nyelv vagy a távolság kevésbé tűnik számottevő tényezőnek. Az idézett szerzők munkái további pontosításra szorulnak abban a tekintetben, hogy nem foglalkoztak az egyes EU tagállamok (például Magyarország, Horvátország, vagy Szlovénia) tranzitország státuszával. Míg Magyarország a menekültek egy számottevő részét regisztrálta, addig az Eurostat adatai alapján a Szlovéniában 2015-ben regisztrált 275, illetve Horvátország esetében 190 menekült rendkívül alacsonynak hat. Mindezekről függetlenül a harmadik dublini egyezmény szabályai szerint, ha egy menedékkérőt például Magyarországon regisztráltak, akkor Magyarországon kell lefolytatni a menekültügyi eljárást, amelyre a hatóságoknak összesen 18 hónapja van. A tanulmány készítésének idején nem volt egyértelmű, hogy a 2015-ben Magyarországon regisztrált, de az országot már elhagyó menekültek esetében ki fogja lefolytatni az eljárást. Azt csak találgatni lehet, hogy a jövőre nézve az EU tagállamai komolyan fogják-e venni az egyezmény szabályait, de ha igen, akkor az EU határain levő országoknak mindenképpen támogatásra lesz szükségük annak érdekében, hogy képesek legyenek elbírálni a kérelmeket.

1. táblázat: Az Európai Unió egyes országaiban 2015-ben regisztrált menekültek száma

Menekültek száma	Ország neve	Menekültek száma	Ország neve
476 510	Németország	10 295	Spanyolország
176 900	Magyarország	2 770	Írország
148 625	Svédország	1 800	Ciprus
77 970	Olaszország	1 640	Luxemburg
68 950	Ausztria	1 495	Málta
58 900	Franciaország	1 240	Csehország
39 445	Belgium	1 105	Románia
35 180	Hollandia	715	Portugália
32 090	Egyesült Királyság	330	Lettország
30 515	Finnország	320	Litvánia
18 680	Bulgária	275	Szlovénia
13 240	Dánia	220	Észtország
11 040	Lengyelország	190	Horvátország
10 725	Görögország	165	Szlovákia

Forrás: Eurostat [2016]

3. SEGÉLYEK ÉS MIGRÁCIÓ KAPCSOLATA A V4 ORSZÁGAIBAN

Az 1. táblázat jól szemlélteti, hogy a V4 országok közül Magyarország regisztrálta messze a legtöbb menekültet 2015-ben. A V4 országok által szorgalmazott javaslat szerint, a fejlesztési segélyek nagyságának emelésével csökkenteni lehet a menekültek és migránsok számát. Jelen szakasz először megvizsgálja, hogy egyrészt, a szakirodalom alapján milyen kapcsolat lelhető fel a segélyek és a migráció között, majd elemzi, hogy a V4 országok vajon azokat az országokat támogatták-e az elmúlt években, ahonnan a legtöbb menekült érkezett hozzájuk.

A fejlesztési segélyek allokációját meghatározó tényezőkkel foglalkozó, alapvetően regressziós módszereket használó szakirodalomban, meglepő módon, igen kevés figyelem irányul a migránsokra és a menekültekre. A szakirodalom mára klasszikussá vált írásai [McKinley és Little 1979; Maizels és Nissanke 1984; Alesina és Dollar 2000] alapvetően a gazdasági tényezőket, a közös (gyarmati) múltat, illetve a különbözőféleképpen értelmezhető szövetségi viszonyt emelik ki. Ez egyértelműen azt az elgondolást erősíti, hogy a donorok saját érdekük alapján döntenek a fejlesztési segélyek allokációjáról, amibe beleférhet a migránsok és menekültek számának csökkentése is. A témakör újabb írásai azonban rámutatnak arra, hogy bizonyos donorok sokszor altruistábban viselkednek, vagy legalábbis egyfajta „felvilágosult érdek” vezérli őket, szemben a nemzetközi politikai gazdaságtan realista megközelítése által támasztott elvárásokkal. Bandyopadhyay és Wall [2006], Neumayer [2003], Hoeffler és Outram [2011], illetve Szent-Iványi [2015] is bemutatták, hogy bizonyos esetekben a donorok figyelembe veszik a recipiens országok teljesítményét, és a jobb gazdasági teljesítményt, a demokrácia felé való elmozdulást, illetve az emberi jogok tiszteletben tartását is „jutalmazhatják” magasabb összegű fejlesztési segélyekkel. A V4 országokra vonatkozóan is készültek hasonló segélyallokációs tanulmányok [Szent-Iványi 2012], amelyek alapvetően a földrajzi közelséget, illetve a közös múltat (azaz szocializmus-kori nemzetközi együttműködési kapcsolatokat) emelik ki, mint meghatározó tényezőket.

Az adott segélyrecipiens országból érkező migránsok számát, mint a recipiensnek juttatott segélyeket potenciálisan meghatározó tényezőt, nagyon kevés tanulmány szerepelteti explicit módon modelljeiben. E kevés munka közül kiemelkedik Azam és Berlinschi [2010] írása, akik arra a következtetésre jutnak, hogy a donorok számára igenis fontos tényező a segélyezési politikáik meghatározásakor az adott országból érkező migránsok nagysága, de hangsúlyozzák, hogy mivel a segélyek nagysága is hat a migrációra, endogenitási problémát okozva, ezért ökonometrialag nehezen tesztelhető megbízhatóan a kérdés. Egy másik tanulmány is hasonló következtetésre jut, ám némileg árnyalja is azt: Bermeo és Leblang [2015] szerint, ha egy országból megnövekszik a gazdasági bevándorlók száma, akkor abba az országba több fejlesztési segély fog áramlani. Ellenben ha egy országból megnövekszik a menekültek száma, akkor a bilaterális fejlesztési segélyek mértéke csökkenni fog, ami részben azzal magyarázható, hogy az egyes országok nem szívesen nyújtanak fejlesztési támogatásokat háború sújtotta területeknek. Ezzel párhuzamosan viszont megnövelik a nemzetközi humanitárius szereplőkön keresztül nyújtott támogatások összegét.

A fordított kauzális összefüggést – tehát a segélyek migrációra gyakorolt hatását – vizsgáló írások száma jóval magasabb a szakirodalomban, és úgy tűnik, hogy az írások döntő többsége nem támasztja alá a visegrádi országok vezetőinek érvelését. Rotte és Vogler [2000] a Németországba irányuló menekültek és bevándorlók döntéseit meghatározó tényezőket modellezték 1981 és 1995 között, és eredményeik alapján a fejlesztési segélyek mértéke sem a menekültek, sem pedig a bevándorlók számára nem volt szignifikáns hatással. Érdekessége a modelljüknek,

hogy viszont a küldő országban a megnövekedett egy főre eső jövedelem mind a kivándorlók, mind pedig a menekültek számát növelte. A segélyek tehát nemhogy nem csökkentenék a kivándorlás mértékét, hanem éppen, hogy növelik azt!

Berthélemy, Beuran és Maurel [2009] hasonló következtetésekre jut, ám némileg árnyalja is Rotte és Vogler munkáját. Amennyiben egy ország fejlesztési támogatásokat nyújt egy másik országnak, akkor idővel megnövekszik a bevándorlók száma, például azért, hogy a recipiens ország lakosai több információhoz jutnak a donor országról. A felsőoktatási ösztöndíj támogatások szintén erősítik a migrációt. A számításai alapján, ha egy ország 10 százalékkal növeli a bilaterális segélyek mértékét, körülbelül 3 százalékkal fog növekedni a bevándorlók száma. Kimutatták azonban, hogy e hatások csak bizonyos jövedelemszint alatt érvényesülnek: a szegény országok esetében a segélyek egyértelműen inkább erősítik a migrációt, és csak 7 300 dolláros, vásárlóerő-paritáson mért egy főre eső jövedelemszint felett válnak a segélyek és a migráció egymás helyettesítőivé. A 2015-ös menekülthullámban érkezők szinte kivétel nélkül szegény, sőt háborús konfliktus sújtotta országokból származnak, tehát a segélyek növelése nemhogy nem csökkentené nagyságukat, hanem tovább növelné azt! A tanulmányból adódó szakpolitikai következtetés, hogy a szegény célországoknak juttatott segélyeket csökkenteni kell, legalábbis ha a donorok elsődleges célja a migráció csökkentése. Berthélemy et al. [2009] következtetéseit más szerzők munkái is megerősítik. Belloc [2015] szerint például a fejlesztési támogatások növelik a jólétet a küldő országokban, amelynek eredményeképpen több ember engedheti meg magának, hogy kivándoroljon.

Azok az írások, amelyek a segélyek migrációt csökkentő voltát hangoztatják, kisebbségben vannak az irodalomban. Ide tartozik Azam és Berlinschi [2010] korábban idézett munkája, amelyben azonban maguk a szerzők is felhívják a figyelmet az eredményeiket potenciálisan érvénytelenítő módszertani buktatókra. Bermeo és Leblang [2015] megemlékezik egy brit miniszterhelyettes állításáról, amely összhangban áll a V4 országok vezetőinek elgondolásával: annak érdekében, hogy csökkenteni lehessen a bevándorlók számát, jobb életkörülményeket kell biztosítani a küldő országokban – eredményeik azonban nem támasztják ezt alá.

Mindezek alapján úgy tűnik, hogyha a V4 országok segélyei hatékonyan kerülnek felhasználásra a célországokban, akkor onnan éppen, hogy növekedni fog a migránsok száma, szemben a V4 országok érvelésével. Kérdés persze, hogy a V4 országok segélyei egyáltalán azokba az országokba irányulnak-e, ahonnan a migránsok érkeznek. E fejezet hátralevő része ezt a kérdést vizsgálja.

A 2. táblázat a V4 országok bilaterális segélyeinek recipiensek közötti eloszlását mutatja 2008 és 2014 között, a legfontosabb 25 partnerre koncentrálva. Az Eurostat [2016] adatai alapján 2008 és 2014 között összesen 153 205 menedékkérőt regisztráltak a V4 országokban. A legnagyobb segélyrecipiensekből összesen 84 805 fő érkezett, ami valamivel több, mint a fele az összes menedékkérőnek. Ezek legfontosabb 25 segélypartner szerinti eloszlását a 3. táblázat tartalmazza. A két rangsor igencsak eltérő, a 25 legnagyobb segélykedvezményezett országból összesen a menedékkérőknek valamivel több, mint a fele érkezett csak. A legnagyobb kedvezményezettek közül hiányzik Oroszország, ahonnan 46 300 menekült érkezett a V4 országaiba, Pakisztán (4 890 menekült), valamint többek között Algéria (1 560 menekült) is. A 2. és 3. táblázat utolsó oszlopai alapján számított korrelációs együttható értéke mindössze 0,16, amely gyenge pozitív kapcsolatra utal a V4 országok által nyújtott fejlesztési támogatások és a hozzájuk érkező menekültek száma között. Természetesen a korrelációs együttható nem alkalmazható kauzalitási viszonyok

bemutatására, hiszen csak az együttmozgás mértékét tudja bemutatni. Illetve, mint korábban említettük, mind a segélyallokáció, mind a menekültek célország-választása számtalan tényező függvénye, amit az egyszerű kétváltozós korrelációs számítások nem tudnak figyelembe venni. Kétségtelen, hogy további regressziós kutatásra lenne szükség, ami viszont túlmutat e rövid tanulmány keretein.

2. táblázat: A V4 országok segélyeinek allokációja, 2008-2014 (a 25 legnagyobb kedvezményezett), millió dollárban, 2010-es árakon és árfolyamokon

	Recipiens	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014
1	Afganisztán	44,45	41,43	27,26	27,51	25,08	10,19	7,95	183,87
2	Ukrajna	17,72	17,49	18,46	18,43	21,14	26,71	32,99	152,94
3	Kína	18,32	35,47	46,99	-0,65	48,63	14,38	-12,69	150,45
4	Belarusz	17,82	18,08	17,24	22,42	18,31	22,78	21,36	138,01
5	Angola	7,72	10,11	3,26	1,21	0,22	40,65	14,42	77,59
6	Grúzia	5,05	17,57	10,73	8,91	5,93	6,97	5,95	61,11
7	Bosznia és Hercegovina	4,03	5,75	3,98	30,45	5,37	2,66	3,28	55,52
8	Moldova	5,29	4,47	5,85	6,01	7,49	7,41	9,08	45,6
9	Etiópia	1,51	1,43	1,51	3,08	3,71	4,01	27,14	42,39
10	Szerbia	11,3	4,41	5,06	7,91	4,57	6,16	1,32	40,73
11	Mongólia	6,1	7,27	7,7	5,22	4,73	4,93	3,46	39,41
12	Vietnám	4,64	5,07	7,26	6,18	4,26	6,55	2,42	36,38
13	Libéria	24,97	0,55	0,33	0	0,14	0,01	0,36	26,36
14	Kosзовó	0	4,65	4,04	1,23	2,63	2,7	3,65	18,9
15	Palesztin Hatóság	5	3,27	1,53	2,36	2,38	1,76	2,07	18,37
16	Kazahsztán	1,05	4,98	3,15	2,35	2,11	2,1	1,5	17,24
17	Szíria	0,72	0,75	0,4	0,43	3,02	4,39	3,36	13,07
18	Kenya	1,04	0,81	1,83	2,05	2,73	2,17	2,42	13,05
19	Mianmar	1,32	0,99	1,45	1,24	1,63	1,07	0,98	8,68
20	Örményország	1,07	0,94	1,27	1,35	1,12	1,78	1,05	8,58
21	Kirgizisztán	4,01	0,57	1,23	0,82	0,74	0,66	0,5	8,53
22	Kambodzsa	0,25	3,04	0,22	0,91	1	1,21	1,22	7,85
23	Zambia	1,24	1,72	0,97	1,29	0,9	0,92	0,76	7,8
24	Törökország	1,57	1,07	1,26	1,37	0,65	1,45	0,41	7,78
25	Jemen	1,51	1,54	1,08	0,41	0,61	0,73	0,47	6,35

3. táblázat: A V4 országainak segélyei alapján a 25 legnagyobb kedvezményezett országból érkező menekültek száma, 2008-2014

	Küldő ország	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014
1	Afganisztán	225	1260	805	785	1085	2500	8940	15600
2	Ukrajna	390	260	190	225	250	210	2850	4375
3	Kína	155	115	60	35	25	30	35	455
4	Belarusz	145	105	100	150	125	60	55	740
5	Angola	0	0	0	0	5	0	0	5
6	Grúzia	390	4430	1230	1835	3310	1330	795	13320
7	Bosznia és Hercegovina	5	25	5	0	5	5	15	60
8	Moldova	165	135	75	65	50	35	20	545
9	Etiópia	5	5	5	0	5	5	25	50
10	Szerbia	1680	565	80	35	25	100	160	2645
11	Mongólia	235	195	125	50	40	25	45	715
12	Vietnám	260	260	155	110	125	105	175	1190
13	Libéria	5	0	5	0	0	10	10	30
14	Koszovó	0	1805	385	215	235	6220	21470	30330
15	Palesztin Hatóság	50	40	245	45	35	240	890	1545
16	Kazahsztán	90	190	60	45	145	115	90	735
17	Szíria	70	80	55	135	325	1310	7120	9095
18	Kenya	10	0	5	5	0	5	5	30
19	Mianmar	25	25	5	25	35	10	5	130
20	Örményország	110	195	140	245	470	275	170	1605
21	Kirgizisztán	40	40	70	75	55	75	135	490
22	Kambodzsa	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Zambia	0	5	0	0	0	0	0	5
24	Törökország	350	195	140	85	65	120	125	1080
25	Jemen	0	0	0	0	0	15	15	30

Forrás: Eurostat [2016]

4. KONKLÚZIÓ

Jelen tanulmány arra vállalkozott, hogy megvizsgálja, helyes-e a V4 országok azon érvelése, amely szerint fejlesztési segélyek révén csökkenthető az adott kedvezményezett országból kiáramló menekültek vagy migránsok száma. A szakirodalom döntő többsége nem támasztja alá a visegrádi országok elgondolását, amely szerint fejlesztési segélyek nyújtásával otthon lehet tartani a potenciálisan menekült státuszért folyamodókat. Sőt, nagyon úgy tűnik, hogy minél több segélyben részesül egy ország, annál inkább meg fog növekedni az elvándorlók száma a donor ország irányába. A V4 országai által segélyekkel leginkább támogatott államok a 2008 és 2014 közötti időszakban mindössze a menekült státuszt kérelmezők 55 százalékáért voltak felelősek, vagyis, ha a V4 országok vezetői komolyan gondolják a nyilatkozatukban megfogalmazottakat, abban az esetben újra kell gondolniuk a fejlesztési segélyekkel támogatott országok listáját. Ez a jelenlegi helyzetben nem tűnik valószínűnek, hiszen például Magyarország szinte teljes egészében felfüggesztette az afganisztáni támogatásait és ezen felül Szíria támogatása egyik visegrádi országnak sem volt kiemelt prioritási cél a 2008-at követő időszakban. Összességében elmondható, hogy abban az esetben, ha a V4 országok vezetői megvalósítják azt, hogy Afganisztánt, Irakot vagy Szíriát, illetve a többi, menekülteket és migránsokat kibocsátó országot jelentősebb erőforrásokkal támogatják, a szakirodalom alapján növekvő menekülthullámokkal kell majd szembenézni.

IRODALOMJEGYZÉK

- Alesina, A. – Dollar, D. (2000): “Who Gives Foreign Aid to Whom and Why?” *Journal of Economic Growth* 5(1): 33–63.
- Azam, J. P. – Berlinschi, R. (2010): “The Aid-Migration Trade-off” *Annual World Bank Conference on Development Economics*.
- Bandyopadhyay, S. – Wall, H. J. (2006): “The Determinants of Aid in the Post-Cold War Era” *Federal Reserve Bank of St. Louis Working Paper* 2006-021B.
- Belloc, F. (2015): “International Economic Assistance and Migration: The Case of Sub-Saharan Countries” *International Migration* 53(1): 187-201.
- Berthélemy, J.-C. – Beuran, M. – Maurel, M. (2009): “Aid and Migration: Substitutes or Complements?” *World Development* 37(10): 1589-1599.
- Bermeo, S. – Leblang, D. (2015): “Migration and Foreign Aid” *International Organization* 69: 627-657.
- Böcker, A. – Havinga, T. (1998): “Asylum Applications in the European Union: Patterns and Trends and the Effects of Policy Measures” *Journal of Refugee Studies* 11(3): 245-266.
- Eurostat (2016): *Eurostat database*. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu>. Lekérdezve: 2016.01.18.
- Hoeffler, A. – Outram, V. (2011): “Need, Merit, or Self-Interest – What Determines the Allocation of Aid?” *Review of Development Economics* 15(2): 237-50.
- Lavenex, S. (2001a): “The Europeanization of Refugee Policies: Normative Challenges and Institutional Legacies” *Journal of Common Market Studies* 39(5): 851-874.
- Lavenex, S. (2001b): “Migration and the EU’s new eastern border: between realism and liberalism” *Journal of European Public Policy* 8(1): 24-42.

- Maizels, A. – Nissanke, M. K. (1984): “Motivations for Aid to Developing Countries” *World Development* 12(9): 879–900.
- McKinley, R. D. – Little, R. (1979): “The U.S. Aid Relationship: A Test of the Recipient Need and the Donor Interest Models” *Political Studies* 27(2): 236–50.
- Moore, W. – Shellman, S. (2007): “Whither Will They Go? A Global Study of Refugees’ Destinations, 1965–1995.” *International Studies Quarterly* 51: 811–834.
- Neumayer, E. (2003): “Do Human Rights Matter in Bilateral Aid Allocation? A Quantitative Analysis of 21 Donor Countries” *Social Science Quarterly* 84(3): 650–66.
- Neumayer, E. (2004): “Asylum Destination Choice – What Makes Some West European Countries More Attractive Than Others?” *European Union Politics* 5(2): 155–180.
- Portfolio (2015): *Magyarország 2000 menekültet fogadhat be*. http://www.portfolio.hu/gazdasag/magyarorszag_2000_menekultet_fogadhat_be. Lekérdezve: 2016.01.19.
- Rotte, R. – Vogler, M. (2000): “The effects of development on migration: Theoretical issues and new empirical evidence” *Journal of Population Economics* 13(3): 485–508.
- Szent-Iványi B. (2015): “Are democratizing countries ‘rewarded’ with higher levels of foreign aid?” *Acta Oeconomica* 64(4):593–615.
- Szent-Iványi B. (2012): “Aid Allocation of the Emerging Central and Eastern European Donors” *Journal of International Relations and Development* 15(1): 65–89.
- Thielemann, E. (2003): “Does Policy Matter? On Governments’ Attempts to Control Unwanted Migration” *London School of Economics European Institute Working Paper* 2003–02.
- Visegrad Group (2015): *Joint Statement of the Heads of Government of the Visegrad Group Countries*. Prague, September 4, <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2015/joint-statement-of-the-150904>. Lekérdezve: 2016.02.01.